

Nr 198.

Av herr **Andersson, Karl**, och herr **Nilsson, Theodor**,
om statsbidrag för anordnande av kommunala beredskapsarbeten för vissa äldre arbetare.

Näringslivet undergår en ständig utvecklingsprocess, nya maskinella anordningar, nyare och effektivare driftsformer avlösa varandra i ett ständigt fortgående tempo. Några allvarligare invändningar mot denna utveckling kunna inte göras så länge de ingå såsom ett led i effektiviserandet av hela produktionsapparaten. Om detta effektiviserande upphör eller avstannar inom någon gren av produktionslivet, medför detta stagnation, tillbakagång och minskad konkurrenskraft inom samma del av näringslivet.

Denna ständiga utvecklings- och rationaliseringsprocess medför dock i ett flertal fall svårigheter för såväl samhället som för de inom företagen anställda. De moderna maskinerna, den starkt forcerade arbetstakten och den större vaksamhet som erfordras sätta så hårda krav på de anställda, att förnyelsen av den mänskliga arbetskraften måste ske i en betydligt hastigare takt än vad tidigare varit fallet. Detta förorsakar att när arbetarna uppnått en ålder av 55—60 år ha de svårt att följa med i den allt hastigare arbetstakten, vilket medför, att de vid denna ålder i stor utsträckning ersättas med arbetskraft ur de yngre åldersgrupperna.

Genom denna utveckling framskapas ett allvarligt försörjningsproblem för stora befolkningsgrupper i samhället. Dessa äldre arbetare ha i regel ingen möjlighet att kunna erhålla andra stadigvarande sysselsättningar, och i flertalet fall kunna de inte heller tävla med de yngre eller vana grovarbetarna när det gäller anställning vid olika beredskapsarbeten. Och att hänvisa dessa åldriga arbetare till många gånger långt från hemorten belägna reservarbeten måste i flertalet fall betecknas som allt för hårt.

Frågan om dessa äldre arbetares försörjningsproblem har tidigare varit föremål för riksdagens prövning, men något förslag till lösning av detsamma har på grund av olika svårigheter ännu inte kunnat genomföras. Arbetarna i nämnda åldersgrupper kunna i regel inte komma i åtnjutande av folkpension och i flertalet fall äro de inte heller fattigvårdsberättigade i vanlig mening. Och att genom någon undantagslagstiftning genomföra särskilda pensionsbestämmelser för dessa arbetare vid sidan av den vanliga folkpensioneringen stöter nog på stora svårigheter. Det förefinnes i regel heller inget önskemål bland dessa gamla hederliga människor att behöva ligga det allmänna till last i ena eller andra avseendet, och de anse det framförallt vanhedrande att behöva anlita fattigvården om hjälp, så länge de äro friska och arbetsföra. Deras önskan är i första hand att komma i tillfälle att försörja sig genom nyttigt arbete.

Men som redan framhållits, äro de på grund av kampen om arbetstillfällena i stor utsträckning handikapade. En del samhällen ha i viss utsträckning sökt anordna särskilda arbeten, som varit passande för dessa åldersgrupper. Men för flertalet samhällen, som varit utsatta för en omfattande arbetslöshet under en längre tid, äro möjligheterna till dylik hjälpverksamhet starkt begränsade. Det synes oss på grund härav knappast vara någon annan möjlighet än att staten måste gripa in på ett kraftigare sätt än vad hittills kunnat ske för att möjliggöra för dessa samhällen att i tillräcklig omfattning anordna lämpliga arbeten för dessa äldre arbetslösa.

För att detta skall kunna åstadkommas måste statsbidragsprocenten till dylika arbeten fastställas till relativt högt belopp. Bidragsprocenten bör dock i viss mån anpassas efter respektive kommuners sammanlagda skattetryck. Om exempelvis det sammanlagda skattetrycket — kommunalskatt, landstings- och vägs katt — uppgår till ett sammanlagt belopp av 14 kronor per skattekrona och därutöver, utgår statsbidrag med upp till 90 procent, om samma skattetryck uppgår till 10 men icke 14 kronor, fastställes statsbidraget till 70 à 80 procent och om skattetrycket understiger 10 kronor utgår statsbidraget med omkring 50 procent av de för respektive arbeten belöpande kostnaderna.

Ifrågavarande arbeten böra givetvis utföras å öppna marknaden och handhavas av de kommunala organen. Kommuner, som önska anordna dylika kommunala beredskapsarbeten, skola äga att hos Kungl. Maj:t ansöka om erhållande av medel för ifrågavarande ändamål, därvid förslag till arbetsobjekt jämte kostnadsförslag skola lämnas. Vid avvägningen av förslagen bör Kungl. Maj:t taga hänsyn till angelägenheten för kommunerna att få arbetena utförda samt arbetenas betydelse och lämplighet för motverkande av arbetslösheten för här berörda arbetslöshetsklientel.

På grund av ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att statsbidrag må tilldelas kommun, som anordnar kommunalt beredskapsarbete speciellt avsett för de i motionen berörda äldre arbetarna och efter i huvudsak de principer, som i motionen anförts.

Stockholm den 23 januari 1939.

Karl H. Andersson.

Th. Nilsson.
